

DYSLEXIE

Dyslexie is een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking (Stichting Dyslexie Nederland, 2016). Bij de onderkenning van dyslexie (classificatie) dienen de volgend vragen beantwoord te worden:

- 1 Is er sprake van een significante achterstand op het gebied van lezen en/of spellen?
- 2 Is er sprake van een persistente achterstand en didactische resistentie?
- 3 Is er sprake van exclusiefactoren, dat wil zeggen, in hoeverre kunnen achterstand en resistentie verklaard worden door omgevingsfactoren of meer algemene individuele factoren?

Kenmerken

Elke student, dus ook elke student met dyslexie, is verschillend. Voorkeuren in leerstijl, intelligentie, opvoeding, leeftijd, karakter et cetera zijn van invloed op het al dan niet tot uiting komen van de onderstaande kenmerken.

Positieve kenmerken

- Groot inzicht in de vakinhoud: denken vanuit overzicht in plaats vanuit details.
- Gedegen opnemen van informatie en de toepassing daarvan.
- Visueel ingesteld.
- Logisch (systeem)denkvermogen.
- Creatief denkvermogen.
- Praktisch probleemoplossend vermogen.

Belemmerende kenmerken

- Problemen met technisch lezen:
  - Lezen vraagt veel tijd en aandacht.
  - Moeite met richten van aandacht op betekenisvolle inhoud.
  - Moeite met nauwkeurig lezen van informatie en moeilijke woorden.
- Problemen met schrijven:
  - Schrijven vraagt veel tijd en aandacht.
  - Gelijktijdig luisteren en aantekeningen maken geeft problemen.
  - Moeite met het gelijktijdig concentreren op inhoud, stijl, spelling.
  - Moeite met het ordenen van schriftelijke informatie.
  - Moeite met het werken onder tijdsdruk.
- Samenhangend met dyslexie:
  - Moeite met samenvatten.
  - Moeite met het onthouden van termen.
  - Gebrekkige aandacht en concentratie.
  - Wisselende resultaten.
  - Negatieve emoties.

Tips

Het gaat niet zozeer om kenmerken, als wel over de mate waarin de student belemmeringen ondervindt tijdens de studie. Hieronder worden per onderwijsactiviteit enkele tips genoemd die studenten met dyslexie kunnen helpen. Studenten met ondersteuningsvragen* kunnen vergelijkbare belemmeringen ervaren en ook gebaat zijn bij de tips. Ga in gesprek met de student om te weten wat het beste helpt of werkt..

Contacturen

(hoorcolleges, werkgroepen, enzovoort)

- Zorg voor een puntsgewijze samenvattingen hand-outs.
- Gebruik waar mogelijk visuele ondersteuning (bijvoorbeeld afbeelding, tabel).
- Neem het college op en zet het online.
- Sta het gebruik van een laptop toe.
- Bied ondersteuning bij het plannen van studieactiviteiten.
- Bied een aparte ruimte om rustig te kunnen lezen.
- Laat een medestudent voorlezen.

Toetsing en examinering

- Kies een schreefloos lettertype (bijvoorbeeld Verdana) van minimaal lettergrootte 12 en hanteer een regelafstand van minimaal 1.5.
- Geef extra tijd om de informatie goed te kunnen lezen en antwoorden te formuleren.
- Sta het gebruik van een (lege) laptop (zonder internet) toe.
- Reken spel- en grammaticafouten niet mee wanneer deze niet een onderdeel van het tentamen vormen.
- Bied een alternatief voor een schriftelijke toets (bijvoorbeeld mondeling).
- Sta het gebruik van spraak- of voorleessoftware toe.
- Sta het gebruik van kladpapier toe.
- Vermijd complexe zinnen met veel informatie en onderlinge relaties, dubbele ontkenningen en lange inleidende teksten.

Zelfstandige studietaken

- Bied ondersteuning bij het plannen van studieactiviteiten.
- Zorg voor een overzicht van de inhoud en studietaken met daarbij belangrijke namen en begrippen.
- Laat schriftelijke werk controleren door anderen (mits het geen onderdeel is van de eindtermen).
- Sta het gebruik van spraak- of voorleessoftware toe.

Stage- en afstudeeropdrachten/scripties

- Bespreek vooraf hoe de student op de stageplaats met dyslexie om kan gaan.
- Zoek een passende stageplaats in relatie tot de belemmeringen van de student en de te behalen stagedoelen.
- Laat schriftelijke werk controleren door anderen (mits het geen onderdeel is van de eindtermen).

Nota bene: dit overzicht is niet volledig.

Meer informatie

- **Expertisecentrum inclusief onderwijs**
- Hofmeester, N. (2014). Studeren met dyslexie. Apeldoorn: Garant Uitgevers
- Hofmeester, N. (2014). Leerroutes dyslexie. Apeldoorn: Garant Uitgevers
- **Masterplan Dyslexie**
- **Protocol Dyslexie Hoger Onderwijs**
- **Verborgen Schatten**
- **Vereniging Onbeperkt Lezen**

Over ECIO

Expertisecentrum inclusief onderwijs ondersteunt hogescholen en universiteiten bij het toegankelijk maken van onderwijs voor studenten met een ondersteuningsvraag¹. Voor meer informatie over medezeggenschap op je onderwijsinstelling kun je terecht bij je decaan op je havo, vwo of mbo, bij je studentendecaan van je hogeschool of universiteit. Op de website van ECIO vind je ook informatie over inclusief studeren. Heb je ideeën over toegankelijker onderwijs? Laat het ons weten!

© ECIO, 2021 | www.ecio.nl | algemeen@ecio.nl

Deze uitgave is financieel mogelijk gemaakt door het ministerie van OCW.

Aan deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend. ECIO is onderdeel van CINOP.

Onder studenten met een ondersteuningsvraag verstaan we studenten die belemmeringen ondervinden vanwege een functiebeperking, chronische ziekte, psychische klachten, zwangerschap, jong ouderschap, gendertransitie of bijzondere familieomstandigheden zoals mantelzorg.